

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

23. maj 2019*

»Præjudiciel forelæggelse – forbrugerbeskyttelse – direktiv 1999/44/EF – den leverede forbrugsvares manglende overensstemmelse med købsaftalen – artikel 3 – forbrugerens ret til at få forbrugsvaren bragt i overensstemmelse med købsaftalen uden vederlag, inden for rimelig tid og uden væsentlig ulempe – fastlæggelse af det sted, hvor forbrugeren skal stille en forbrugsvare, der er købt ved fjernsalg, til rådighed for sælgeren med henblik på, at denne bringes i overensstemmelse med købsaftalen – begrebet at få forbrugsvaren bragt i overensstemmelse med købsaftalen »gratis/uden vederlag« – forbrugerens ret til at hæve købet«

I sag C-52/18,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Amtsgericht Norderstedt (byretten i Norderstedt, Tyskland) ved afgørelse af 27. december 2017, indgået til Domstolen den 29. januar 2018, i sagen

Christian Füllä

mod

Toolport GmbH,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, J.-C. Bonichot, og dommerne C. Toader, A. Rosas, L. Bay Larsen og M. Safjan (refererende dommer),

generaladvokat: N. Wahl,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- den tyske regering ved T. Henze, M. Hellmann, J. Möller og A. Berg, som befuldmægtigede,
- den franske regering ved D. Colas, J. Traband og A.-L. Desjonquères, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved N. Ruiz García og M. Noll-Ehlers, som befuldmægtigede,

* Processprog: tysk.

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 15. januar 2019,
afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 3 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/44/EF af 25. maj 1999 om visse aspekter af forbruger køb og garantier i forbindelse hermed (EFT 1999, L 171, s. 12).
- 2 Denne anmodning blev indgivet i forbindelse med en tvist mellem Christian Füllä og selskabet Toolport GmbH, der har hjemsted i Tyskland, vedrørende Christian Füllas anmodning om tilbagebetaling af købsprisen for et telt, idet han har gjort brug af sin ret til at hæve købet.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 1. og 10.-12. betragtning til direktiv 1999/44 lyder således:

»(1) Efter artikel 153, stk. 1 og 3, [EF] skal Fællesskabet bidrage til virkeliggørelsen af et højt forbrugerbeskyttelsesniveau ved foranstaltninger, som det vedtager i henhold til artikel 95 [EF].

[...]

(10) [I] tilfælde af manglende overensstemmelse med aftalen bør forbrugeren have ret til gratis afhjælpning eller omlevering eller i mangel heraf til afslag i prisen eller til at hæve købet.

(11) [F]orbrugeren kan i første omgang kræve, at sælgeren afhjælper den manglende overensstemmelse eller omleverer, medmindre dette vil være umuligt eller uforholdsmæssigt; hvorvidt denne beføjelse er uforholdsmæssig, bør afgøres objektivt; en beføjelse anses for uforholdsmæssig, hvis den vil påføre sælgeren omkostninger, der i forhold til omkostningerne ved en alternativ beføjelse er urimelige; omkostninger er urimelige, hvis de er væsentligt højere end omkostningerne ved en anden beføjelse.

(12) [S]ælgeren kan i tilfælde af manglende overensstemmelse altid som forligsmulighed tilbyde forbrugeren en eller anden form for afhjælpning; forbrugeren skal frit kunne acceptere eller afvise dette forslag.«
- 4 Dette direktivs artikel 1 med overskriften »Anvendelsesområde og definitioner« bestemmer i stk. 1:

»Formålet med dette direktiv er en indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om visse aspekter ved køb af forbrugsvarer og om garantier i forbindelse hermed for at sikre, at der fastsættes et ensartet minimumsniveau for forbrugerbeskyttelse inden for rammerne af det indre marked.«
- 5 Direktivets artikel 2 med overskriften »Overensstemmelse med aftalen« bestemmer i stk. 1:

»Sælgeren har pligt til at levere forbrugeren varer, der er i overensstemmelse med købsaftalen.«

6 Direktivets artikel 3 med overskriften »Forbrugerens rettigheder« har følgende ordlyd:

»1. Sælgeren skal over for forbrugeren være ansvarlig for manglende overensstemmelse med købsaftalen, der foreligger ved forbrugsvarens levering.

2. I tilfælde af manglende overensstemmelse har forbrugeren ret til at få forbrugsvaren bragt i overensstemmelse med købsaftalen ved gratis afhjælpning eller omlevering i overensstemmelse med stk. 3 eller til et passende afslag i prisen, eller til at hæve købet med hensyn til de leverede varer, jf. stk. 5 og 6.

3. I første omgang kan forbrugeren kræve, at sælgeren afhjælper den manglende overensstemmelse eller omleverer, i begge tilfælde uden vederlag, medmindre dette ikke er muligt eller er uforholdsmæssigt.

Et krav om afhjælpning eller omlevering anses for uforholdsmæssigt, hvis den pågældende beføjelse vil påføre sælgeren omkostninger, der i forhold til omkostningerne ved den alternative beføjelse er urimelige under hensyn til

- den værdi, varen ville have, hvis den var i overensstemmelse med aftalen
- betydningen af den manglende overensstemmelse, og
- om den alternative beføjelse vil kunne gennemføres uden væsentlig ulempe for forbrugeren.

Afhjælpning eller omlevering skal ske inden for rimelig tid og uden væsentlig ulempe for forbrugeren under hensyntagen til varens art og forbrugerens formål med at anskaffe varen.

4. Udtrykkene »gratis/uden vederlag« i stk. 2 og 3 henviser til de omkostninger, der er nødvendige for at bringe varen i overensstemmelse, navnlig forsendelsesomkostninger, arbejds løn og materialeomkostninger.

5. Forbrugeren kan kræve et passende afslag i prisen eller hæve købet:

- hvis han hverken er berettiget til at kræve afhjælpning eller omlevering, eller
- hvis sælgeren ikke har afhjulpet inden for en rimelig tid, eller
- hvis sælgeren ikke har afhjulpet uden væsentlig ulempe for forbrugeren.

6. Forbrugeren har ikke ret til at hæve købet, hvis den manglende overensstemmelse er uvæsentlig.«

7 Artikel 8 i direktiv 1999/44, der har overskriften »National ret og mindstebeskyttelse«, bestemmer i stk. 2:

»Medlemsstaterne kan på det af dette direktiv omfattede område vedtage eller opretholde strengere bestemmelser, der er forenelige med traktaten, for at sikre forbrugerne et højere beskyttelsesniveau.«

Tysk ret

- 8 Direktiv 1999/44 blev gennemført i tysk ret ved ændringer af Bürgerliches Gesetzbuch (den civile lovbog, herefter »BGB«). BGB's § 269 med overskriften »Opfyldelsessted« bestemmer:

»1. Såfremt opfyldelsesstedet hverken er fastsat eller fremgår af omstændighederne, navnlig obligationsforholdets natur, skal opfyldelse ske på det sted, hvor skyldneren havde sin bopæl på det tidspunkt, hvor obligationsforholdet opstod.

2. Såfremt forpligtelsen opstod i forbindelse med skyldnerens erhvervsvirksomhed, og såfremt skyldneren havde sit forretningssted på et andet sted end sin bopæl, træder forretningsstedet i stedet for bopælsstedet.

3. Den omstændighed alene, at skyldneren har afholdt omkostningerne til forsendelse, medfører ikke, at det sted, hvortil forsendelse skal ske, skal være opfyldelsesstedet.«

- 9 § 439 i BGB med overskriften »Efterfølgende opfyldelse« i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, fastsætter følgende:

»1. Køberen kan som efterfølgende opfyldelse efter eget valg kræve afhjælpning af manglen eller levering af en mangelfri genstand.

2. Sælgeren bærer de nødvendige omkostninger til den efterfølgende opfyldelse, herunder transport-, forsendelses-, arbejds- og materialeudgifter.

3. [S]ælgeren kan afslå at udføre den af køber valgte form for efterfølgende opfyldelse, hvis den kun er mulig med uforholdsmæssige omkostninger. I denne forbindelse tages navnlig hensyn til den værdi, genstanden ville have, hvis den var i overensstemmelse med aftalen, betydningen af den manglende overensstemmelse, og om den alternative opfyldelse vil kunne gennemføres uden væsentlig ulempe for køberen. I dette tilfælde er køberens ret begrænset til den anden form for efterfølgende opfyldelse; dette berører ikke sælgerens ret til ligeledes at afslå den alternative opfyldelse på de i første punktum anførte betingelser.

4. Hvis sælgeren med henblik på efterfølgende opfyldelse leverer en mangelfri genstand, kan denne afkræve køberen tilbagelevering af den mangelfulde genstand i henhold til §§ 346-348.«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 10 Den 8. juli 2015 købte Christian Füllas telefonisk et 5×6 m stort telt af Toolport.
- 11 Da teltet var blevet leveret på Christian Füllas bopæl, konstaterede Christian Füllas, at teltet ikke var i overensstemmelse med købsaftalen, hvorfor han anmodede Toolport om at bringe det i overensstemmelse hermed på sin bopæl. Christian Füllas sendte ikke teltet tilbage til Toolport og tilbød heller ikke at gøre det. Toolport afviste Christian Füllas reklamationer vedrørende teltets manglende overensstemmelse, idet selskabet mente, at de var ugrundede. Toolport gjorde samtidig ikke Christian Füllas opmærksom på, at teltet skulle transporteres til selskabets forretningssted, og selskabet tilbød ham heller ikke at lægge ud for forsendelsesomkostningerne.
- 12 Parterne talte på dette tidspunkt ikke om, på hvilket sted teltet skulle bringes i overensstemmelse med købsaftalen. I aftalen mellem parterne er der desuden ikke fastsat noget herom.
- 13 Under disse omstændigheder krævede Christian Füllas ophævelse af købet og tilbagebetaling af teltets købspris mod tilbagelevering af teltet.

- 14 Idet Toolport afviste Christian Füllas krav, indbragte sidstnævnte et søgsmål ved Amtsgericht Norderstedt (byretten i Norderstedt, Tyskland).
- 15 Under sagen for den nævnte retsinstans gjorde Toolport for første gang gældende, at det sted, hvor den omhandlede forbrugsvare skulle bringes i overensstemmelse med købsaftalen, var Toolports forretningssted.
- 16 Ifølge den forelæggende ret er fastlæggelsen af det sted, hvor den omhandlede forbrugsvare skal bringes i overensstemmelse med købsaftalen, afgørende for at fastslå, om Christian Füllas gav Toolport mulighed for at yde afhjælpning eller omlevering med hensyn til denne forbrugsvare eller en »rimelig tid« som omhandlet i artikel 3, stk. 5, i direktiv 1999/44 med henblik på at kunne hæve købet i henhold til denne bestemmelse.
- 17 I denne forbindelse har den forelæggende ret anført, at i den tyske retsorden fastlægges det sted, hvor en forbrugsvare skal bringes i overensstemmelse med købsaftalen, i henhold til BGB's § 269, hvorefter det først og fremmest er, hvad parterne har aftalt, som er afgørende. Såfremt der ikke er aftalt noget om dette sted, skal der lægges vægt på de pågældende omstændigheder, navnlig den pågældende forpligtelses natur. Såfremt der ikke kan udledes nogen endelige konklusioner heraf, vil stedet, hvor forbrugsvaren skal bringes i overensstemmelse med købsaftalen, fastsættes til det sted, hvor skyldneren havde sin bopæl eller sit forretningssted på tidspunktet for obligationsforholdets stiftelse.
- 18 Den forelæggende ret er derfor af den opfattelse, at BGB's § 269, henset til Bundesgerichtshofs (forbundsdomstol, Tyskland) praksis, skal fortolkes således, at forbrugeren i det foreliggende tilfælde, med henblik på at den omhandlede forbrugsvare bringes i overensstemmelse med købsaftalen, skal stille den omhandlede forbrugsvare til rådighed for sælgeren på sælgerens forretningssted.
- 19 Imidlertid er den forelæggende ret i tvivl om, hvorvidt denne fortolkning er i overensstemmelse med direktiv 1999/44, idet arrangering af forsendelsen, som følge af forbrugsvarens beskaffenhed, eventuelt vil kunne udgøre en »væsentlig ulempe« for forbrugeren som omhandlet i direktivets artikel 3, stk. 3.
- 20 Ifølge den forelæggende ret vil det sted, hvor forbrugsvaren bringes i overensstemmelse med købsaftalen, som sikrer den størst mulige forbrugerbeskyttelse, svare til det sted, hvor forbrugsvaren befinder sig. En sådan tilgang vil gøre det muligt for sælgeren selv at arrangere en besigtigelse af forbrugsvaren på den mest effektive måde. Sælgeren vil således kunne besigtige forbrugsvaren på det sted, hvor den befinder sig, eller på egen regning og efter egne instrukser få den tilsendt.
- 21 Derimod må det ifølge den forelæggende ret udelukkes, at det sted, hvor en forbrugsvare skal bringes i overensstemmelse med købsaftalen, afhænger af omstændighederne i hvert enkelt tilfælde, for så vidt som dette ville skabe en retsusikkerhed, ikke mindst for forbrugeren.
- 22 Den forelæggende ret er ligeledes i tvivl om, hvorvidt det princip om, at forbrugsvaren skal bringes i overensstemmelse med købsaftalen uden vederlag, som er fastsat i artikel 3, stk. 3, første afsnit, i direktiv 1999/44, indebærer, at forbrugeren har ret til at anmode sælgeren om at lægge ud for omkostninger til forsendelse af varen til sælgerens forretningssted med henblik på sælgerens afhjælpning eller omlevering.
- 23 Under disse omstændigheder har Amtsgericht Norderstedt (byretten i Norderstedt) besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Skal artikel 3, stk. 3, tredje afsnit, i direktiv 1999/44 fortolkes således, at en forbruger altid kun skal tilbyde en erhvervsdrivende en forbrugsvare, der er købt ved fjernsalg, med henblik på afhjælpning eller omlevering på det sted, hvor forbrugsvaren befinder sig?

2) Såfremt det første spørgsmål besvares benægtende:

Skal artikel 3, stk. 3, tredje afsnit, i direktiv 1999/44 fortolkes således, at en forbruger altid skal tilbyde en erhvervsdrivende en forbrugsvare, der er købt ved fjernsalg, med henblik på afhjælpning eller omlevering på den erhvervsdrivendes forretningssted?

3) Såfremt det andet spørgsmål besvares benægtende:

Hvilke kriterier kan der udledes af artikel 3, stk. 3, tredje afsnit, i direktiv 1999/44 for, hvordan det sted bestemmes, hvor forbrugeren skal tilbyde den erhvervsdrivende en forbrugsvare, der er købt ved fjernsalg, med henblik på afhjælpning eller omlevering?

4) Såfremt det sted, hvor forbrugeren skal tilbyde den erhvervsdrivende en forbrugsvare, der er købt ved fjernsalg, med henblik på undersøgelse og eventuel afhjælpning eller omlevering – altid eller i det konkrete tilfælde – er den erhvervsdrivendes [forretningssted]:

Er det foreneligt med artikel 3, stk. 3, første afsnit, sammenholdt med artikel 3, stk. 4, i direktiv 1999/44, at en forbruger skal lægge ud for omkostningerne til fremsendelse og/eller returnering, eller følger det af pligten til »gratis afhjælpning«, at sælgeren er forpligtet til at yde et forskud?

5) Såfremt det sted, hvor forbrugeren skal tilbyde den erhvervsdrivende en forbrugsvare, der er købt ved fjernsalg, med henblik på undersøgelse og eventuel afhjælpning eller omlevering – altid eller i det konkrete tilfælde – er den erhvervsdrivendes [forretningssted], og en forskudspligt for forbrugeren er forenelig med artikel 3, stk. 3, første afsnit, sammenholdt med artikel 3, stk. 4, i direktiv 1999/44:

Skal artikel 3, stk. 3, tredje afsnit, sammenholdt med artikel 3, stk. 5, andet led, i direktiv 1999/44 fortolkes således, at en forbruger, der blot har underrettet den erhvervsdrivende om manglen uden at tilbyde at transportere forbrugsvaren til den erhvervsdrivendes [forretningssted], ikke er berettiget til at hæve aftalen?

6) Såfremt det sted, hvor forbrugeren skal tilbyde den erhvervsdrivende en forbrugsvare, der er købt ved fjernsalg, med henblik på undersøgelse og eventuel afhjælpning eller omlevering – altid eller i det konkrete tilfælde – er den erhvervsdrivendes [forretningssted], men en forskudspligt for forbrugeren ikke er forenelig med artikel 3, stk. 3, første afsnit, sammenholdt med artikel 3, stk. 4, i direktiv 1999/44:

Skal artikel 3, stk. 3, tredje afsnit, sammenholdt med artikel 3, stk. 5, [andet led,] fortolkes således, at en forbruger, der blot har underrettet den erhvervsdrivende om manglen uden at tilbyde at transportere forbrugsvaren til den erhvervsdrivendes [forretningssted], ikke er berettiget til at hæve aftalen?»

Formaliteten vedrørende anmodningen om præjudiciel afgørelse

24 Ifølge den tyske regering er det tvivlsomt, hvorvidt anmodningen om præjudiciel afgørelse kan antages til realitetsbehandling, idet såvel beskrivelsen af sagens faktiske omstændigheder som præsentationen af de relevante bestemmelser i national ret er overfladisk, og eftersom de rejste spørgsmåls relevans for afgørelsen af tvisten ikke kan udledes af omstændighederne alene.

25 I denne henseende bemærkes, at det følger af Domstolens faste praksis, at når de stillede spørgsmål vedrører fortolkningen af EU-retten, er Domstolen principielt forpligtet til at træffe afgørelse. Heraf følger, at der foreligger en formodning for, at spørgsmål om EU-retten er relevante. Domstolen kan kun afvise at træffe afgørelse om et præjudicielt spørgsmål fremsat af en national ret, hvis det klart

fremgår, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, såfremt problemet er af hypotetisk karakter, eller såfremt Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan give en hensigtsmæssig besvarelse af de forelagte spørgsmål (dom af 7.3.2018, flightright m.fl., C-274/16, C-447/16 og C-448/16, EU:C:2018:160, præmis 46 og den deri nævnte retspraksis).

- 26 For det første er beskrivelsen af hovedsagens faktiske omstændigheder i forelæggelsesafgørelsen, som er gentaget i nærværende doms præmis 10-15, og præsentationen af de relevante bestemmelser i national ret, som er anført i nærværende doms præmis 8 og 9, i det forelæggende tilfælde tilstrækkelig klar og fyldestgørende til, at Domstolen kan give en hensigtsmæssig besvarelse af de forelagte spørgsmål.
- 27 For det andet har den forelæggende ret, således som det fremgår af nærværende doms præmis 16-22, redegjort for grundene til, at den har spurgt Domstolen, hvordan rækkevidden af forbrugerrettighederne i artikel 3 i direktiv 1999/44 skal fortolkes i forbindelse med tvisten i hovedsagen, og navnlig hvorvidt det med henblik på afgørelsen af tvisten er nødvendigt at fastlægge det sted, hvor forbrugeren skal stille en forbrugsvare, der er købt ved fjernsalg, til rådighed for sælgeren med henblik på at denne bringes i overensstemmelse med købsaftalen.
- 28 Anmodningen om præjudiciel afgørelse kan derfor antages til realitetsbehandling.

De præjudicielle spørgsmål

De tre første spørgsmål

- 29 Med de tre første spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 3, stk. 3, i direktiv 1999/44 skal fortolkes således, at det sted, hvor forbrugeren skal stille en forbrugsvare, der er købt ved fjernsalg, til rådighed for sælgeren med henblik på, at denne bringes i overensstemmelse med købsaftalen, altid er det sted, hvor forbrugsvaren befinder sig, eller, i benægtende fald, altid er på sælgerens forretningssted, og, i benægtende fald, hvilke kriterier der kan udledes af bestemmelsen med henblik på at fastlægge dette sted.
- 30 Indledningsvis bemærkes, at forbrugeren i tilfælde af forbrugsvarens manglende overensstemmelse ved levering i henhold til artikel 3, stk. 2, i direktiv 1999/44 har ret til at få forbrugsvaren bragt i overensstemmelse med købsaftalen ved gratis afhjælpning eller omlevering i overensstemmelse med direktivets artikel 3, stk. 3, eller, hvis varen ikke bliver bragt i overensstemmelse med købsaftalen, til et passende afslag i prisen, eller til at hæve købet, jf. nævnte artikels stk. 5 og 6 (jf. i denne retning dom af 17.4.2008, Quelle, C-404/06, EU:C:2008:231, præmis 27).
- 31 Direktivets artikel 3, stk. 3, første og tredje afsnit, præciserer, at forbrugeren i første omgang kan kræve, at sælgeren afhjælper den manglende overensstemmelse eller omleverer, i begge tilfælde uden vederlag, medmindre dette ikke er muligt eller er uforholdsmæssigt. Med henblik herpå skal afhjælpning eller omlevering ske inden for rimelig tid og uden væsentlig ulempe for forbrugeren under hensyntagen til varens art og forbrugers formål med at anskaffe varen.
- 32 I denne forbindelse bemærkes, at selv om artikel 3, stk. 3, i direktiv 1999/44 ikke fastsætter, på hvilket sted en forbrugsvare, som ikke er i overensstemmelse med købsaftalen, skal stilles til rådighed for sælgeren med henblik på, at denne afhjælper manglerne eller omleverer varen, opstiller bestemmelsen ikke desto mindre visse betingelser, som sætter rammerne for, hvordan varen skal bringes i overensstemmelse med købsaftalen. Således skal enhver afhjælpning eller omlevering ske uden vederlag, inden for rimelig tid og uden væsentlig ulempe for forbrugeren. Disse tre krav er udtryk for EU-lovgivers ønske om at sikre forbrugeren en effektiv beskyttelse (dom af 16.6.2011, Gebr. Weber og Putz, C-65/09 og C-87/09, EU:C:2011:396, præmis 52).

- 33 Det følger heraf, at det sted, hvor en forbrugsvare, som ikke er i overensstemmelse med købsaftalen, skal stilles til rådighed for sælgeren med henblik på, at denne afhjælper manglerne eller omleverer varen, skal være egnet til at sikre, at varen bringes i overensstemmelse, således at de tre krav opfyldes.
- 34 Hvad for det første angår kravet om, at forbrugsvaren skal bringes i overensstemmelse med købsaftalen »uden vederlag«, som betyder, at ethvert finansielt krav fra sælgeren i forbindelse med opfyldelsen af dennes forpligtelse, hvad enten dette sker ved afhjælpning eller omlevering af den mangelfulde vare, er udelukket, og som har til formål at beskytte forbrugeren fra risikoen for finansielle omkostninger, hvilke omkostninger i mangel af en sådan beskyttelse kan afskrække forbrugeren fra at påberåbe sig sine rettigheder (jf. i denne retning dom af 17.4.2008, *Quelle*, C-404/06, EU:C:2008:231, præmis 34), skal det bemærkes, at det ikke kan afhænge af det sted, hvor forbrugeren skal stille en forbrugsvare, der er købt ved fjernsalg, til rådighed for sælgeren med henblik på, at denne bringes i overensstemmelse med købsaftalen.
- 35 Artikel 3, stk. 3, første og andet afsnit, i direktiv 1999/44 foreskriver ganske vist, at sælgeren kan afvise at afhjælpe eller omlevere den mangelfulde forbrugsvare uden vederlag, hvis dette ikke er muligt eller er uforholdsmæssigt i den forstand, at afhjælpning eller omlevering vil påføre sælgeren omkostninger, der i forhold til omkostningerne ved den alternative beføjelse er urimelige. De kriterier til vurdering af omkostningernes urimelighed, som er opregnet i direktivets artikel 3, stk. 3, andet afsnit, henviser imidlertid til den værdi, varen ville have, hvis den var i overensstemmelse med aftalen, til betydningen af den manglende overensstemmelse, og til, om den alternative beføjelse vil kunne gennemføres uden væsentlig ulempe for forbrugeren, og finder anvendelse, uanset hvilket sted forbrugeren skal stille en forbrugsvare, der er købt ved fjernsalg, til rådighed for sælgeren med henblik på, at denne bringes i overensstemmelse med købsaftalen.
- 36 Hvad for det andet angår kravet om, at forbrugsvaren skal bringes i overensstemmelse med købsaftalen »inden for rimelig tid«, bemærkes, at spørgsmålet om, hvor hurtigt en forbrugsvare bringes i overensstemmelse med købsaftalen, kan variere alt efter, hvilket sted forbrugeren i denne henseende skal stille denne vare til rådighed for sælgeren.
- 37 Således som generaladvokaten har anført i punkt 60 i forslaget til afgørelse, kan det nemlig under visse omstændigheder tage lang tid, inden sælgeren med henblik på afhjælpning eller omlevering kan foretage besigtigelse på det sted, hvor varen befinder sig, navnlig hvis varen befinder sig i et andet land end det, hvor sælgerens forretningssted ligger. I et sådant tilfælde kan det ikke udelukkes, at varen ville kunne bringes hurtigere i overensstemmelse med købsaftalen, hvis sælgeren blev tilbudt varen på sit forretningssted.
- 38 Hvis sælgeren derimod allerede yder eftersalgsservice eller forsendelsesservice, som er tilgængelig på det sted, hvor forbrugsvaren befinder sig, kan det vise sig, at varen vil kunne bringes hurtigere i overensstemmelse med købsaftalen, hvis sælgeren besigtiger den på dette sted eller selv arrangerer forsendelse af varen til sit forretningssted.
- 39 For det tredje kræves det i henhold til artikel 3, stk. 3, tredje afsnit, i direktiv 1999/44, at forbrugsvaren bringes i overensstemmelse med købsaftalen »uden væsentlig ulempe for forbrugeren under hensyntagen til varens art og forbrugers formål med at anskaffe varen«.
- 40 Heraf følger det for det første, at stedet, hvor forbrugeren skal stille en forbrugsvare til rådighed for sælgeren med henblik på, at denne bringes i overensstemmelse med købsaftalen, godt kan indebære nogen ulempe for forbrugeren, for så vidt som den pågældende normalt vil skulle investere en vis tid og gøre en vis indsats i forbindelse med emballering og tilbagesendelse af varen, men at det ikke må indebære en væsentlig ulempe for forbrugeren i den forstand, at det – som generaladvokaten har anført i punkt 68 i forslaget til afgørelse – er forbundet med en byrde, der kan afskrække gennemsnitsforbrugeren fra at påberåbe sig sine rettigheder.

- 41 I denne forbindelse skal der nemlig tages højde for den omstændighed, at artikel 3 i direktiv 1999/44 tilsigter at skabe den rette balance mellem forbrugerens og sælgerens interesser ved at sikre denne førstnævnte, som den svage part i kontraktforholdet, en fuldstændig og effektiv beskyttelse mod sælgerens mangelfulde opfyldelse af sine kontraktmæssige forpligtelser, hvorved der samtidig er mulighed for at tage hensyn til de af sælgeren påberåbte økonomiske betragtninger (dom af 16.6.2011, Gebr. Weber og Putz, C-65/09 og C-87/09, EU:C:2011:396, præmis 75).
- 42 For det andet skal der ved vurderingen af, om en situation – i forbindelse med, at en forbrugsvarer bringes i overensstemmelse med købsaftalen – indebærer en væsentlig ulempe for gennemsnitsforbrugeren, tages hensyn til varens art og forbrugerens formål med at anskaffe varen.
- 43 Således kan forsendelsen af en vare til sælgerens forretningssted i visse tilfælde – på grund af såvel varens art, f.eks. hvis den er meget tung, er af en betydelig størrelse, er særlig skrøbelig, eller hvis afsendelsen heraf er forbundet med særlige vanskeligheder, som gennemsnitsforbrugeren formål med at anskaffe den, f.eks. hvis den kræver forudgående installation – indebære en væsentlig ulempe for forbrugeren i strid med kravene i artikel 3, stk. 3, tredje afsnit, i direktiv 1999/44.
- 44 I andre tilfælde må det derimod formodes, at forsendelse til sælgerens forretningssted af en mindre vare, der hverken kræver nogen speciel håndtering eller en særlig transportform, ikke indebærer nogen væsentlig ulempe for forbrugeren.
- 45 Følgelig afhænger stedet, hvor forbrugeren skal stille en forbrugsvarer, der er købt ved fjernsalg, til rådighed for sælgeren med henblik på, at denne bringes i overensstemmelse med købsaftalen, som bedst muligt sikrer, at dette sker uden vederlag, inden for rimelig tid og uden væsentlig ulempe for forbrugeren, af de konkrete omstændigheder i hvert enkelt tilfælde.
- 46 For så vidt angår hensynet til retssikkerheden skal det i denne henseende bemærkes, at direktiv 1999/44 i henhold til artikel 1, stk. 1, og artikel 8, stk. 2, heri har til formål at sikre, at der fastsættes et ensartet minimumsniveau for forbrugerbeskyttelse på det område, som det regulerer. Det følger således for det første af disse bestemmelser, at medlemsstaterne har beføjelse til i deres nationale lovgivning at fastsætte det sted eller de steder, hvor forbrugeren skal stille en forbrugsvarer, der er købt ved fjernsalg, til rådighed for sælgeren med henblik på at denne bringes i overensstemmelse med købsaftalen, på den betingelse, at de opfylder kravene i direktivets artikel 3, stk. 3. For det andet kan medlemsstaterne vedtage eller opretholde strengere bestemmelser for at sikre forbrugerne et højere beskyttelsesniveau, såsom særlige regler for visse varekategorier.
- 47 De nationale domstole er ved anvendelsen af national ret forpligtet til at tage hensyn til samtlige bestemmelser i denne ret og til at benytte sig af de fortolkningsmetoder, der er anerkendt i denne, for i videst muligt omfang at fortolke den i lyset af direktivets ordlyd og formål med henblik på at opnå det med direktivet tilsigtede resultat og således handle i overensstemmelse med artikel 288, stk. 3, TEUF. Domstolen har i øvrigt fastslået, at kravet om en overensstemmende fortolkning omfatter forpligtelsen for de nationale domstole til i givet fald at ændre en fast retspraksis, såfremt denne er baseret på en fortolkning af national ret, som er uforenelig med formålene med et direktiv (dom af 19.4.2016, DI, C-441/14, EU:C:2016:278, præmis 31 og 33 og den deri nævnte retspraksis).
- 48 Henset til ovenstående betragtninger skal de tre første spørgsmål besvares med, at artikel 3, stk. 3, i direktiv 1999/44 skal fortolkes således, at medlemsstaterne har kompetence til at fastsætte det sted, hvor forbrugeren skal stille en forbrugsvarer, der er købt ved fjernsalg, til rådighed for sælgeren med henblik på, at denne bringes i overensstemmelse med købsaftalen i henhold til denne bestemmelse. Stedet skal være egnet til at sikre, at afhjælpning eller omlevering sker uden vederlag, inden for rimelig tid og uden væsentlig ulempe for forbrugeren under hensyntagen til varens art og forbrugerens formål med at anskaffe varen. I denne forbindelse skal den nationale ret anlægge en

fortolkning, som er i overensstemmelse med direktiv 1999/44, herunder i givet fald ændre en fast retspraksis, såfremt denne er baseret på en fortolkning af national ret, der er uforenelig med direktivets formål.

Det fjerde spørgsmål

- 49 Med det fjerde spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 3, stk. 2-4, i direktiv 1999/44 skal fortolkes således, at forbrugerens ret til, at en forbrugsvarer, der er købt ved fjernsalg, bringes i overensstemmelse med købsaftalen »uden vederlag«, omfatter en forpligtelse for sælgeren til med henblik herpå at yde et forskud til omkostningerne til fremsendelse af varen til sit forretningssted.
- 50 I henhold til direktivets artikel 3, stk. 4, henviser udtrykkene »gratis/uden vederlag« til de omkostninger, der er nødvendige for at bringe varen i overensstemmelse, navnlig forsendelsesomkostninger, arbejds løn og materialeomkostninger.
- 51 Således som det følger af den retspraksis, der er anført i nærværende doms præmis 34, har denne forpligtelse til gratis at bringe forbrugsvarer i overensstemmelse med købsaftalen – som EU-lovgiver har ønsket skulle være et væsentligt element i den forbrugerbeskyttelse, direktiv 1999/44 sikrer – til formål at beskytte forbrugeren mod risikoen for finansielle omkostninger, hvilke omkostninger i mangel af en sådan beskyttelse kan afskrække forbrugeren fra at påberåbe sig sine rettigheder (jf. i denne retning dom af 17.4.2008, *Quelle*, C-404/06, EU:C:2008:231, præmis 33 og 34).
- 52 Således som det allerede er blevet anført i nærværende doms præmis 41, har direktivet ikke alene til formål at beskytte forbrugerens interesser ved at sikre den pågældende en fuldstændig og effektiv beskyttelse mod sælgerens mangelfulde opfyldelse af sine kontraktmæssige forpligtelser, men søger ligeledes at skabe balance mellem disse interesser og de af sælgeren påberåbte økonomiske betragtninger (jf. i denne retning dom af 16.6.2011, *Gebr. Weber et Putz*, C-65/09 og C-87/09, EU:C:2011:396, præmis 75).
- 53 Henset til disse betragtninger skal det bemærkes, at sælgerens forpligtelse til systematisk at yde et forskud til omkostninger til fremsendelse af en mangelfuld vare, der er købt ved fjernsalg, til sit forretningssted for det første kan øge den tid, det tager at bringe den pågældende vare i overensstemmelse med købsaftalen, idet dette således ikke sker inden for rimelig tid. Dette vil bl.a. være tilfældet, hvor sælgeren ikke har præfrankererede returfragtlabels og er tvunget til at yde et forskud til disse omkostninger. For det andet kan en sådan forpligtelse risikere at udgøre en alt for stor byrde for sælgeren, bl.a. i tilfælde, hvor det efter en besigtigelse af varen viser sig, at den ikke er mangelfuld.
- 54 Under disse omstændigheder kræver den balance, som direktiv 1999/44 søger at skabe mellem forbrugerens og sælgerens interesser, ikke, at forpligtelsen til at bringe en vare i overensstemmelse med købsaftalen – ud over sælgerens forpligtelse til at godtgøre de omkostninger, som forbrugeren har afholdt til forsendelse af varen til sælgerens forretningssted – også omfatter en forpligtelse for sælgeren til systematisk at yde forbrugeren et forskud til disse omkostninger.
- 55 Af hensyn til forbrugerbeskyttelsen indebærer denne balance samtidig også, således som det følger af nærværende doms præmis 34 og 40, et krav om, at de forsendelsesomkostninger, som forbrugerne har lagt ud, ikke indebærer en byrde, som kan afskrække forbrugeren fra at påberåbe sig sine rettigheder. Ved undersøgelsen af, om en byrde kan afskrække forbrugeren fra at påberåbe sig sine rettigheder, skal den nationale ret, således som generaladvokaten har anført i punkt 86 i forslaget til afgørelse, i denne henseende tage hensyn til de konkrete omstændigheder i hvert enkelt tilfælde, såsom f.eks.

forsendelsesomkostningernes størrelse, varens værdi eller forbrugerens retlige eller faktiske mulighed for at påberåbe sig sine rettigheder i tilfælde, hvor sælgeren ikke godtgør de forsendelsesomkostninger, som forbrugeren har lagt ud.

- 56 Henset til de ovenstående betragtninger skal det fjerde spørgsmål besvares med, at artikel 3, stk. 2-4, i direktiv 1999/44 skal fortolkes således, at forbrugerens ret til, at en forbrugsvare, der er købt ved fjernsalg, bringes i overensstemmelse med købsaftalen »uden vederlag«, ikke omfatter en forpligtelse for sælgeren til med henblik herpå at yde et forskud til omkostningerne til fremsendelse af varen til sit forretningssted, medmindre det for forbrugeren vil indebære en byrde at lægge ud for disse omkostninger, som kan afskrække den pågældende fra at påberåbe sig sine rettigheder, hvilket det tilkommer den nationale ret at efterprøve.

Det femte og det sjette spørgsmål

- 57 Med det femte og det sjette spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 3, stk. 3, sammenholdt med artikel 3, stk. 5, andet led, i direktiv 1999/44 skal fortolkes således, at en forbruger, der har underrettet sælgeren om, at en forbrugsvare, der er købt ved fjernsalg, ikke er i overensstemmelse med købsaftalen, uden dog at have tilbudt sælgeren varen på dennes forretningssted, med henblik på, at varen bringes i overensstemmelse med købsaftalen, i en situation som den i hovedsagen omhandlede har ret til at hæve købet på grund af manglende opfyldelse inden for en rimelig tid.
- 58 I denne forbindelse skal det bemærkes, at direktivets artikel 3, stk. 3 og 5, opstiller en klar række af beføjelser, som forbrugeren har i tilfælde af, at en vare ikke er i overensstemmelse med købsaftalen.
- 59 I henhold til direktivets artikel 3, stk. 3, første afsnit, har forbrugeren således i første omgang ret til at kræve, at sælgeren afhjælper den manglende overensstemmelse eller omleverer, medmindre dette ikke er muligt eller er uforholdsmæssigt.
- 60 Det er kun, hvis forbrugeren hverken er berettiget til at kræve afhjælpning eller omlevering af den mangelfulde vare, eller hvis sælgeren ikke har afhjulpet inden for en rimelig tid, eller hvis sælgeren ikke har afhjulpet uden væsentlig ulempe for forbrugeren, at den pågældende i henhold til samme direktivs artikel 3, stk. 5, kan hæve købet, medmindre den manglende overensstemmelse er uvæsentlig, jf. artikel 3, stk. 6, i direktiv 1999/44.
- 61 I denne henseende forholder det sig således, at for så vidt som det følger af artikel 3, stk. 3 og 5, i direktiv 1999/44, sammenholdt med tiende betragtning hertil, at dette direktiv i de to kontraktparter interesse søger at fremme gennemførelsen af kontrakten ved hjælp de to beføjelser, der i første omgang er fastsat, frem for en ophævelse af kontrakten (jf. i denne retning dom af 16.6.2011, Gebr. Weber og Putz, C-65/09 og C-87/09, EU:C:2011:396, præmis 72), fastsætter nævnte direktiv med henblik herpå i tilfælde af, at en vare ikke er i overensstemmelse med købsaftalen, visse positive forpligtelser for såvel forbrugeren som sælgeren.
- 62 I henhold til artikel 3, stk. 3, første afsnit, i direktiv 1999/44 skal en forbruger, der ønsker at få bragt varen i overensstemmelse med købsaftalen, give sælgeren tilstrækkelig mulighed for at bringe en sådan vare i overensstemmelse. Forbrugeren skal med henblik herpå underrette sælgeren om, at varen ikke er i overensstemmelse med købsaftalen, og om sit valg af beføjelse, dvs. afhjælpning af manglen eller omlevering af varen. Endvidere skal forbrugeren stille den vare, der ikke er i overensstemmelse med købsaftalen, til rådighed for sælgeren.

- 63 Sælgeren skal for sit vedkommende sørge for eventuel afhjælpning eller omlevering uden vederlag inden for rimelig tid og uden væsentlig ulempe for forbrugeren og har kun ret til at afvise dette, hvis dette ikke er muligt eller er uforholdsmæssigt. Som det følger af nærværende doms præmis 60, kan forbrugeren kun forlange, at købet hæves, hvis sælgeren har tilsidesat de forpligtelser i denne henseende, der er fastsat i artikel 3, stk. 3, i direktiv 1999/44.
- 64 I det foreliggende tilfælde har den forelæggende ret præciseret, at parterne i hovedsagen hverken havde aftalt eller drøftet, på hvilket sted forbrugeren skulle stille den omtvistede vare til rådighed for sælgeren med henblik på, at denne kunne bringes i overensstemmelse med købsaftalen. Det fremgår derimod af forelæggelsesafgørelsen, at forbrugeren, Christian Füllä, underrettede sælgeren, Toolport, om de mangler, varen var behæftet med, og anmodede selskabet om at bringe varen i overensstemmelse med købsaftalen på sin bopæl, hvilket Toolport imidlertid ikke reagerede på. Toolport erklærede imidlertid for første gang under proceduren for den forelæggende ret, at selskabet skulle have været tilbudt varen på sit forretningssted. Ifølge den forelæggende ret risikerede arrangementen af forsendelsen til sælgerens forretningssted, henset til den omtvistede vares karakteristika, at indebære en »væsentlig ulempe« for forbrugeren som omhandlet i direktivets artikel 3, stk. 3.
- 65 I denne forbindelse må det konstateres, at en forbruger, som dels på tydelig vis har underrettet sælgeren om, at en forbrugsvare, der er købt ved fjernsalg, ikke er i overensstemmelse med købsaftalen, og hvis forsendelse til sælgerens forretningssted muligvis kan indebære en væsentlig ulempe for forbrugeren, dels har tilbudt sælgeren varen på sin bopæl med henblik på, at denne bringes i overensstemmelse med købsaftalen, uden til gengæld at have fået oplysninger fra sælgeren om det sted, hvor varen skal stilles til rådighed for sælgeren med henblik på, at denne bringes i overensstemmelse med købsaftalen, eller en anden passende, positiv handling i denne retning, og som derfor ikke har tilbudt sælgeren varen på det pågældende sted, har opfyldt den pligt til at udvise agtpågivenhed, som følger af artikel 3, stk. 3, første afsnit, i direktiv 1999/44 (jf. i denne retning dom af 4.6.2015, Faber, C-497/13, EU:C:2015:357, præmis 61-63).
- 66 Derimod vil sælgerens forpligtelse til at afhjælpe inden for rimelig tid – hvis tilsidesættelse berettiger forbrugeren til at hæve købet, jf. artikel 3, stk. 5, andet led, i direktiv 1999/44 – ikke være opfyldt, hvis sælgeren ikke træffer nogen passende foranstaltning for som minimum at besigtige den mangelfulde vare, herunder underretter forbrugeren inden for rimelig tid om det sted, hvor den mangelfulde vare skal stilles til rådighed for sælgeren med henblik på at blive bragt i overensstemmelse med købsaftalen.
- 67 Henset til ovenstående betragtninger skal det femte og det sjette spørgsmål besvares med, at artikel 3, stk. 3, sammenholdt med artikel 3, stk. 5, andet led, i direktiv 1999/44 skal fortolkes således, at en forbruger, som har underrettet sælgeren om, at en forbrugsvare, der er købt ved fjernsalg, ikke er i overensstemmelse med købsaftalen, og hvis forsendelse til sælgerens forretningssted muligvis kan indebære en væsentlig ulempe for forbrugeren, og som har stillet denne vare til rådighed for sælgeren på sin bopæl med henblik på, at denne bringes i overensstemmelse med købsaftalen, i en situation som den i hovedsagen omhandlede har ret til at hæve købet på grund af manglende opfyldelse inden for en rimelig tid, hvis sælgeren ikke har truffet nogen passende foranstaltninger for at bringe varen i overensstemmelse med købsaftalen, herunder underrettet forbrugeren om, på hvilket sted varen skal stilles til rådighed for sælgeren med henblik på, at den bringes i overensstemmelse med købsaftalen. I denne forbindelse tilkommer det den nationale ret ved hjælp af en fortolkning, som er i overensstemmelse med direktiv 1999/44, at sikre forbrugeren retten til at hæve købet.

Sagsomkostninger

- 68 Da sagen i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

- 1) Artikel 3, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/44/EF af 25. maj 1999 om visse aspekter af forbruger køb og garantier i forbindelse hermed skal fortolkes således, at medlemsstaterne har kompetence til at fastsætte det sted, hvor forbrugeren skal stille en vare, der er købt ved fjernsalg, til rådighed for sælgeren med henblik på, at denne bringes i overensstemmelse med købsaftalen i henhold til denne bestemmelse. Stedet skal være egnet til at sikre, at afhjælpning eller omlevering sker uden vederlag, inden for rimelig tid og uden væsentlig ulempe for forbrugeren under hensyntagen til varens art og forbrugers formål med at anskaffe varen. I denne forbindelse skal den nationale ret anlægge en fortolkning, som er i overensstemmelse med direktiv 1999/44, herunder i givet fald ændre en fast retspraksis, såfremt denne er baseret på en fortolkning af national ret, der er uforenelig med direktivets formål.
- 2) Artikel 3, stk. 2-4, i direktiv 1999/44 skal fortolkes således, at forbrugers ret til, at en forbrugsvare, der er købt ved fjernsalg, bringes i overensstemmelse med købsaftalen »uden vederlag«, ikke omfatter en forpligtelse for sælgeren til med henblik herpå at yde et forskud til omkostningerne til fremsendelse af varen til sit forretningssted, medmindre det for forbrugeren vil indebære en byrde at lægge ud for disse omkostninger, som kan afskrække den pågældende fra at påberåbe sig sine rettigheder, hvilket det tilkommer den nationale ret at efterprøve.
- 3) Artikel 3, stk. 3, sammenholdt med artikel 3, stk. 5, andet led, i direktiv 1999/44 skal fortolkes således, at en forbruger, som har underrettet sælgeren om, at en forbrugsvare, der er købt ved fjernsalg, ikke er i overensstemmelse med købsaftalen, og hvis forsendelse til sælgers forretningssted muligvis kan indebære en væsentlig ulempe for forbrugeren, og som har stillet denne vare til rådighed for sælgeren på sin bopæl med henblik på, at denne bringes i overensstemmelse med købsaftalen, i en situation som den i hovedsagen omhandlede har ret til at hæve købet på grund af manglende opfyldelse inden for en rimelig tid, hvis sælgeren ikke har truffet nogen passende foranstaltninger for at bringe varen i overensstemmelse med købsaftalen, herunder underrettet forbrugeren om, på hvilket sted varen skal stilles til rådighed for sælgeren med henblik på, at den bringes i overensstemmelse med købsaftalen. I denne forbindelse tilkommer det den nationale ret ved hjælp af en fortolkning, som er i overensstemmelse med direktiv 1999/44, at sikre forbrugeren retten til at hæve købet.

Underskrifter